

úgy a különben is ingatag európai erőviszonyokban olyan változás állhat be, amely meggyorsítja az európai háború közzeledésének a menetét. Az abessziniai háború Európa jelenlegi helyzetében azzá válhat, ami a libiai háború volt az 1914—18-as világháború esetében. (K. R.)

VILÁGPOLITIKAI JEGYZET

A VATIKAN ÉS ABESSZINIA. Hónapokkal ezelőtt a Pápa emlékeztető beszédében tért ki a biborosok kollégiuma előtt a fenyegető háború kérdésére. A beszéd végén méltósága minden pátoszával ezeket mondta: „Ha valaki mégis merészelné e méltatlan gazságot elkövetni... akkor mi ismét csak azzal könyörögnénk az Istenhez: Szórd szét Uram a népet, mely a háborút akarja.“ A Pápa e szavait a világsajtó akkor feltűnő helyen közölte, s mert az európai külpolitikában akkor a német általános hadkötelezettség bevezetése volt a napirenden, mindenki úgy értette, hogy ezek a szavak Németország ellen irányulnak. Lehet. Most azonban tényleg Mussolini háborúja áll a napirenden, s a pápai enunciació e pillanatban külön érdekességgel bír. De korántsem azért, mintha a pápai nyilatkozat megzavarná a fasizmus és a Vatikán közti békét. Az ilyen nyilatkozatok elkenésére a pápai diplomácia épp elég ügyes. A veszedelmet azok a fejlemények jelentik, amiket Mussolini abessziniai kalandja a Vatikánra idéz. A nehézség viszont ebben a vonatkozásban a legkevésbé sem Abesszinia birtoklásának a kérdése. Kétségtelenül: fontos Abesszinia egyházi jelentősége, ez azonban az Egyház szemében semmiféleképpen sem igazolja a háborút. Abesszinia államvallása keresztény. Mindig is az volt. Abesszinia 12 millió lakosa közül kb. 300 ezer az abessziniai nemzeti egyház kötelékébe tartozik, amely a kalcedoni zsinat (451) alkalmával vált ki a katolikus egyházból, miután, mint a legtöbb keleti egyház a szentháromság dogmáját monofizisztikusan értelmezte. Ezenkívül a rituáléjába erős zsidó befolyásokat vett át, így pl. a körülmetélést és a nyolcadik napon való névadást. (Csak sokkal később keresztelik meg a gyermekeket.) A prédikáció teljesen ismeretlen. Ennek az egyháznak a szellemi feje, a gondári Abuna egyháziilag a schizmatikus kopt alexandriai pátriárka alatt áll, akit a mindenkori Abuna szentel föl. A katolikus térítés, amely a tizenhatodik század óta Abessziniában is folyik, ellenére minden újabb kezdeményezésnek nem tudott számottevő eredményt felmutatni. A kevés, kb. 32.000 lelket számláló katolicizmus nagy nehézségekkel küzd. Az izlám karöltve a közelkelet népeinek ébredő öntudatával, erősen terjed. Az új olasz imperializmus, vagyis a római és ennek ellenére mégis katolikus imperializmus betörése e vajudó és könnyen gyúló világba az összes katolikus térítő és egyesítő törekvésekre megszemélt követkevésekkel járhat. Kétségtelenül: minden attól függ, vajjon Olaszország győz-e vagy sem. Mindkét esetben azonban a helyzet a Vatikán számára súlyos. Itália győzeme egyáltalán nem kedvezne a térítésnek. Az abessziniai államkereszténység belátható időn belül felolvad a kopt egyházban s az izlámot kiszorítja. Persze a folyamat nem mehet végbe erőszak nélkül. Azonkívül a katolikus vallás a közelkeleten ismét az európai imperializmus kísérőjeként jelenne meg, s ennek megfelelő bánásmódban részesülne. A Vatikánnak tehát érdeke az olasz-abesszin viszály békés elintézése s feltételezhető, hogy a Vatikán a kulisszák mögött ebben az értelemben dolgozik. Junius végével az egyiptomi és keletafrikai apostoli adminisztrátorok Rómába érkeztek jelentésre. Jellemző az is, hogy Mussolini végre betöltötte a vatikáni olasz követséget, mégpedig az eddigi párisi nagykövettel. Ez a tény nagy tárgyalásokra utal. A Vatikán hivatalos lapja az *Osservatore Romano*

mindezeig tartózkodott az abessziniai kérdés tárgyalásától. Amikor kell, bizonyára megszólal. Hogy ez a kell, mikor áll be, azt nem maga a Vatikán dönti el. Az a nyugati hatalmak politikájától függ. Ami viszont ezt illeti, bizonyára nem kevés nehézséget okoz a Vatikán számára, hogy Franciaország, amely ismét „az egyház legidősebb leánya“ a Duce haditerveit támogatja. Viszont Franciaország ez aktív részvétele a kérdésben a közvetítés esetleges lehetőségét jelenti. Franciaország, mint ellensúly Olaszországgal szemben a Vatikán diplomáciája számára nagyon előnyös! Ha sikerül Franciaország segítségével Olaszország számára előnyös megegyezést teremteni az abessziniai kérdésben, azután Franciaország és Olaszország érdekeit a Duna kérdésben úgy összeegyeztetni, hogy mindketten támogassák egy független Habsburg-monarchia talpraállítását, akkor elérnék azt, amit a Vatikán külpolitikája ebben a pillanatban a célok céljának tart. Ha viszont mindez nem sikerül, s Mussolini belemegy az abessziniai kalandba, akkor a rizikó határtalan. A Duce játéka a háborúval, mely egészen a presztizsre épül, az itáliai belső hatalmi helyzetet s az azzal szorosán összenőtt Vatikán helyzetét a legkomolyabb veszélybe sodorhatja.

S Z E M L E

LIRIKUSOK SZLOVENSZKÓN

A szlovenszkói magyar irodalmat sokáig kizárólag a lira jelentette. (Az első regény 1924-ben jelent meg!) A kezdet szép volt s sokatigérő. Volt egyszer egy *Mécs László*, egy *Győry Dezső*, egy *Földes Sándor*. Ma mindez: Legenda, emlék, másult jelentkezés. Mécs László ma Gömbös Gyulának ajánlja verseit, Győry Dezső ujjarcú magyarsága seszinűvé, helybentopogássá szürkült, Földes Sándor forradalmi tömegszuggesztációja a magányossá csömörött ember költészetévé „mélyült“. A fiatal publicisztikai nemzedék — az adottságokból kiindulva — a valóságfeltárásban ismerte fel korfeladatát. A szociális felelősségtől megszállott faluvándoroknak a szociográfia jelentette az önkifejezést. Ez a munka lassan egy szociális realizmust tudatosított, melynek adekvát, teljes kifejezése a szlovenszkói lírában mindmáig hiányzik.

Hol áll ma a szlovenszkói magyar lira? Mi váltotta fel a Mécs-Győry-Földes-Forbáth fejezeteket? Mi a mondanivalója, mit mutat, mit árul el? Kifejezi-e az itteni valóságot? Ezekre a kérdésekre akkor felelhetünk, ha az utóbbi időben megjelent, tehát a véletlenül egymásmellékerült verseskönyveket fogjuk össze próbára. Kezdjük a sort *Erdőházy Hugóval*, a fiatal nemzedék legtermékenyebb költőjével. Első jelentkezése az élet nyomorultjainak papirosra szinezett mellreölelése volt. A javithatatlan költő, aki szét akarná magát szedni, hogy mindenkié lehessen, de aki ép' azért nem jut el egyetlen egy pozitív kenyérigéig sem. Mostani negyedik kötete (*Életkének életről*) a fiatalos mindentakarás semmitnyújtásával minden fejlődés nélkül társul az elsőkhöz. Hogy Életkének Erdőházy mit mesélt az életről, azt nem lehet lefordítani. Ebben a könyvben élet egyáltalán nincs. Itt a sorok maguk alá temetnek mindent: szavak gyulnak fel, hogy pernyévé feketedjenek. Erdőházy unikum: a szocializmus és kapitalizmus dolgait szerelmén át érzékelteti, szocializmus és szerelem nála egyékeverődnek: lirává, verssé.